

Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N° 10.

Lørdagen den 10de Marts 1860.

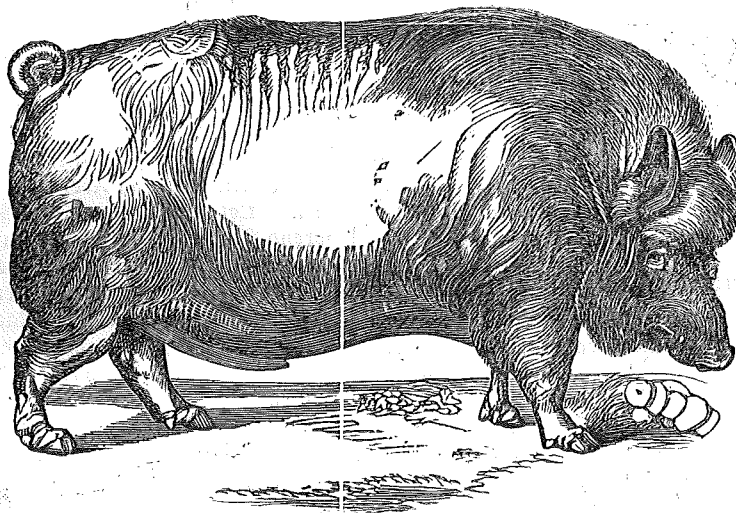
4de Aarg.

Indhold.

Svinet. — Hesten. — Inden- og udenlandse Efterretninger.

Svinet.

(Fortsættelse fra No. 9.)

Berkshireracen.

Af de saaledes opstaaede Racer kan nevnes som de vigtigste:

Berkshireracen staaer meget høit i England. Flere dygtige Opdrettere, hvoriblandt maa nevnes Richard Astley paa Oldstone-Hall, har gjort Meget for denne Race. Den gamle Race var stor af Vækst, havde store og hengende Drer, ufuldkomne Former og maadig Venbygning. Nutidens foredelede Race er ikke saa stor som den gamle; Drerne er nok sterke men staaende, samt en Smule bagoverbuede og spidse. Kropsformen er afrundet, Ryggen bred og Fødderne korte og veldannede. Den udmerker sig ved tidlig Udvikling, Lethed i at tage Fedt, Spinkelhed i Venbygning, tynd Hud og velmagende Kjød. Svin fra Wien og Neapel har bidraget til at danne den nerverende Berkshirerace, og dens Farveblanding tilskriver Forfatterne disse Krydsninger. Den rene korte Farve er saaledes et Tegns paa stametisk eller nepolitansk Blod, og den korte og hvidstøkkede Hud

et Tegns paa kinesisk Blod i streng Forstand. Man har oftere seet Berkshiresvin af overordentlig Størrelse. Saaledes nevnes fortrinsvis et Dyr, som levende veiede 1100 W og slagtet over 900 W. Racen har igjen enkelte Sorter, som ansees for at staa over Mengden. Den mest bekendte af disse gaar under Navn af Colehillracen.

For Krydsningen havde hvert Landstaa sa at sige sin egen Svinerace, men nu er de samtlige saa forandrede, at de ikke mere med Nette kan opstilles som Racer, men man kan allene paa-pege, hvilke Forbedringer de ved Krydsninger er undergaede. Forbedringerne er igjen i større eller mindre Grad de samme, da Manglerne var de samme, og vi vil derfor afholde os fra at opregne den hele Række Underacer, som ingen Interesse kan have for Læseren.

Yorkshire har altid veret bekendt for sine store Svin, der ligesom de andre store Racer var svære at faa fede. Lord Fitz-William med flere

Andre tog sig fore at foredle denne Race ved Indavl allene, og naaede et meget godt Resultat. Det altsø store Hoved blev mindre, Ryggen bredere og de blive Vorster hoelste, ja nesten bløde. Ved Eiden af denne ved ren Indavl foredlede Race har Yorkshire ogsaa et Slag, der stammer fra Bakewells Hjord. Dette Slag udmærker sig ved sin lille Vægt samt ved sin Fedme, der er saa stor, at Purkerne kun med Vanskelighed kan holdes saa magre, at de vil undfange og give Die. Af disse to Racer er for nyligt en Tredie udgaet, som Størrelse staar midt imellem de nevnte.

Bedfordshire racen fedes efter Krydsningen saa let og godt, at den ofte ikke kan gaa, ja endog ikke kan se for Fedposer omkring Dinene.

Det gamle irlandiske Svin, der var saa langbenet og magert, at det gik under Navn af „Wind-spillersvinet“ er ligeledes ved Krydsning bleven aldeles forandret.

Opdretterne har ved Svinets Foredling ladet den samme Grundregel gjælde, som for Hornsvinets og Faarets, nemlig at fuldkomnengjøre Kroppens formen paa Vækkens (Størrelsens) Beføstning.

I det nordlige Skottlands Bjergegne samt paa Orknoerne, Hebriderne og Ebelandsøerne findes en liden haardfør Race, som gaar ude saagodtsom bestandig, og skaffer sig selv Føden. Allene om Hosten er disse Dyr slagtede og veier da en 5 *B*. Englands gamle Racer opblandes som sagt paa alle opentfælgte Maader, og vil derfor inden føie Tid smelte sammen under felles Hovedmærker det hele Land igjennem.

Opdret og Fodning.

Streng som den engelske Opdretter for Kvegets og Faarets Bedkommende er i at overholde den rene Indavl, saa løs og ubestemt er hans Fremgangsmaade ved Svinets Foredling. Her gaar han for Diebliffet ubelukkende efter Formerne, og det Birvar, som derved er frembragt i Svineracerne, har endog paadraget Engleenderne flere Forfatteres Dadel.

Spørgsmaalet om man skal holde store eller smaa Svin afhænger af, hvilket Produkt man onsker at frembringe. Vil man producere Flest, saa velges man gjerne de store Racer, f. Eks. Berkshire-, Hampshire- og det store Yorkshireslag. Er det Hovedsagen, at frembringe Kjød, giver man gjerne de smaa Racer Fortrinet, saasom den foredlede Essex- eller Leicester-Race.

En vigtig Sag ved Opdrettet er det at skaffe sig Purker, som henbore til et Slag, der er bekendt for sin Frugtbarhed. Stampurkerne bør saaledes idetmindste have tolv Patter, for at hver Grisunge selv i et talrigt Kuld kan have let for at finde Ophold. Purkerne af de gamle engelske Racer er frugtbar, og dette skylder man saa meget mere at gjøre opmærksom paa, som mange af Blandingsracerne mangler denne vigtige Egenskab. Saaledes neynes en Purke fra Essex, som paa 13 Gange leverede 301 Unge.

De Former, som den engelske Svineopdretter især legger Vægt paa som fordelagtige, er følgende: Lidet Hoved, høi Pande, kort og tilspidset Tryne,

et livligt Die, opretstaaende, smaa og spidse Øret, en tyk Hals, som gradvís udvider sig til det brede Bryst, Bredde imellem Bøgerne, runde Sider, rummelig Bug, lige, flad og bred Ryg, krollet Hale, fulde og vel udviklede Lær, spinkel Benbygning, tette sammentrengte Klover, som ikke ligger langs Marken, men staar paa Marken. Naar Dyret berer Hovedet høit og bevæger sig med Letthed og Næsthed, er det et Tegn paa Kraft og Sundhed, Vorster skal der vere saa af og Huden blod og stinnende. Hvad Farven angaar, er Meningen høit forskjellig i England. Det forholder sig ikke der som i Neapel, hvor den sorte Farve er saa udelukkende fremherskende, at et Svin i Landets Sprog kun betegnes ved Ordet en negro, den Sorte. I Udvalg af Raaner ser Opdretteren ligeledes mest paa de nevnte Former, men følger tillige som Regel, at de bør vere langt mindre og mere tetbyggede end Purkerne.

Svinet kan allerede forplante sig seks eller syv Maaneder gammelt; men den dueltige Opdretter tillader ikke Raanen at forplante sig, for end den er 18 Maaneder gammel og Purken ikke forend den er aarsgammel. Raanen kan gjøre Tjeneste til den er 8 Aar gammel, og Purken ligetil det syvende Aar, men de benyttes sjelden som Avlsdyr længere end til 4 og 5 Aars Alderen. En gammel Purke bliver ligealdig og, naar den endelig fedes, giver den simpelt Flest. Vedre er det derfor at sette den paa Fedestil henimod 4 Aar gammel. Det anbefales at lade Purkerne løbe 6 Uger forend Fedningen er tilendebragt; thi derved gaar man, at Dyret bliver or og i denne Tilstand meddeler Kjød og Flest en ubehagelig Smag. Purken gaar svanger i 4 Maaneder. Sedvanlig leverer den 2 Kuld om Aaret, det første tidligt paa Vaaren og det andet sidst paa Sommeren. Smaagrifene betales i England, naar de er 3 eller 4 Uger gamle, med fra 1—1½ Ort Pundet. De veier gjerne fra 8—14 *B*, alt efter Racens Størrelse. Skal de fødes op, saa steres de 3 Uger gamle eller lidt eldre, hvis Kuldet hovedsagelig bestaar af Purker. Denne Operation betales med omtrent en halv Daler pr. Kuld. Smaagrifene afsendes henimod 2 Maaneder gamle. Samtidigt settes der Jeruringe i Nesen paa dem.

Fodningstiden afhænger ligeledes af det Produkt man vil frembringe. For at saa velsmagende og mott Kjød paabegyndes Fedningen i 4—5 Maaneders Alderen. I seks Uger er Dyret slagteferdig. Vil man derimod hovedsagelig frembringe Flest, maa Fedningen opsettes til Dyret er 1 Aar eller 18 Maaneder gammelt, og behøver det da, alt efter den Race det stammer fra, 3—5 Maaneder for at blive tjenlig som Slagt.

Som Svineføde anvendes i England: Affald fra Kjøkken og Meierier, Grønføder, Rodfrugter, Affald fra Møller, Korn, Affald fra Stivelsesfabrikker, Bryggerier og Brenderier, undertiden ogsaa Kjød. Svinemaven fordoier fuldkomment disse forskjellige Fødemidler, men ikke hvert Fødemiddel afgiver lige meget Fedt. Melk gjør Kjødet paa unge Svin meget velsmagende og let fordøieligt. Turnips, Poteter og andre Rodfrugter, som altid

bor gives kogte, spiller ligeledes en stor Rolle som Svinefoder. Gronfoder, hvoriblandt maa nevnes Lidsler, benyttes ogsaa. Men alle disse Næringsmidler saavel som Valle ansees ikke istand til at frembringe Flest af god Kvalitet. Det er saaledes paa Grund af den store Mengde Rodfrugtering, at det irske Svin giver et løst Flest, et Flest, som ikke lønner sig, siger Konsumenten. Et godt Flest horer Melspiser idetmindste imod Enden af Fedningen. Kornet gives malet eller i det Mindste grovet og sammenblandet med anden Fode. Noget anse Affaldet fra Slagterier og Garverier som lønnende Foder til at fede Svin med, men Andre paastaar, at denne Fode foruden at gjøre Dyrene slomme og bidste, frembringer grovt, mindre sundt og mindre velmagende Kjød. Denne sidste Mening paastaar flere Forfattere kun er ren Fordom. Svinet, siger de, kan ede alt, og animalist Næring passer meget vel for dets Jordvielsesorganer. At man afholder sig fra at spise visse Dyrs Kjød og navnlig de fjøbedende Dyrs, paastaar de samme Forfattere at vere en Modesag. Den kinesiske Madven gøtter sig over Hundekjød, og Folk som Norden har tvunget til at spise de mindst anseede Dyr, forsikrer, at Rottes- og Museskjød slet ikke smager ilde. Nerverende Forfatter har ikke havt Leilighed til at sette sig ind i hvorvidt den ene eller anden Mening er absolut rigtig. Han tror forresten, at Svin, som har faaet Byg, giver det bedste Kjød og Flest, ikke at tale om Flest efter Ege- og Bøge- noddere; men sidstnevnte Foder findes der nu kun Lidet af. Foregaar Fedningen paa Stald, anvender man som en ferdeles fordelagtig Drif Høtte. Det vil sige Vand kogt sammen med Kløver-, Esparsette- eller Lucernhø. Denne Saag opblandes ogsaa med kogte Rodfrugter eller endnu bedre med Poteter, Byg- eller Havremel.

(Fortsættes).

Hesten.

Indaavl og Krydsning.

(Fortsættelse fra No. 9).

Bæddeløb ere af en ubestridelig Nytte, naar de kun ikke som i England drives til Yderligheder; de ere ikke en Leg, men et Middel, hvorved Individernes Kraft underkastes en Prøve. For mindre ædle Heste saavel som for Brugsheste maa Travløb nødvendigvis fremkalde et bedre Opdrætnings-system, der vil have umaadelige Fordele tilføje.

General de Lamoricières Rapport til Indenrigsministeren i Aaret 1850. *)

Det har vist sig, at Bæddeløb er det sikreste Middel til ikke alene at forviisje sig om Hestens Kraft og sunde Organisation, men ogsaa til at

*) Rapporten angaar Hesteavlsens Tilstand i Frankrig og Midlerne til dens Opkomst. Den er underskrevet af 2de Forstandere for Veterinærskolen, af Svart, Generalløjtnant og af de franske Veterinærskoler, 8 Stumestre og 10 Stenomskefodere.

stjæle, hvilke Individer der ubarte, saavel som til at udfinde dem, der fortjene at foretrakkes til Bæddeløbere; thi man maa tilstaa, at en Bedømmelse af Hesten efter dens Ydre alene aldrig vil kunne frelse selv den bedste Bæddeløber fra ofte at feile, naar det gjælder om at bedømme det Sjælelige hos Hesten, dens Temperament og de indre Organers Virksomhed, hvoraf dens Kraft og Mod ere afhængige.

Bourgelat. *)

Alle Naturforskere ere enige om, at Hesten i vild Tilstand lever i Flokke paa 15 a 20 Stykker, med en ældre og kraftig Hingst til Anfører. Naar de unge Hingster vore til og vække den Gamles Skinsyge, forjages de og leve spredte, indtil de ligge under, enten for Rovdyrs Angreb eller i indbyrdes Kampe eller se sig istand til selv at danne en Trop. Men allevegne er det kun de dristigste, klogtigste, smidigste og kraftigste, der bestaa alle de Prøvelser, som blive dem tilstiftede, og det er kun disse, som forplante Slægten. Det er en Lov, som gjør sig gjældende i hele Dyres riget, at kun det Handyr, der er fuldstændig udvoren og udfillet og besidder det største Smille og den største Kraft, er af Naturen bestemt til sin Slægts Forplanter. Den Hjort, der er den kraftigste, feier alle andre Medbeilerer tilside, og den kraftigste Love river sin Medbeiler ihjel. Det vi nu ogsaa, paa Grund af vor Magt over Naturen, kunne undgaa slavisk at følge denne Naturlov ved Opdrætningen af flere af vore Husdyr og saaledes ikke behøve at anstille Tyrekampe for at tillægge Kalve eller at opelste Kyllinger efter Kampagner, kunne vi dog ikke i vore Opdrætningsmetoder aldeles fuldfaste en Lov, som alle vore Husdyr ere underkastede, naar de overlades til sig selv eller leve i vild Tilstand, uden at vi udsætte os for at fremkalde Svækkelse eller endog ødelæggende Sygdomme, hvorpaa mange finlbede, Skæferier i Tydsland have givet os Beviser. Men den Maade, hvorpaa de vilde Heste udøve Selvopholdsdriften og fra Slægt til Slægt forplante de Egenstaber, for hvis Skyld alene vi opdrætte Heste, indeholder saa tydelige Bink om de Grundregler, vi have at iagttage ved Valget af Individer til Avl, at de umulig kunne misfendes eller ringeagtes af praktiske Opdrættere, der tænke ved deres Gjærninger. Det kommer kun an paa, paa en fornuftig Maade at benytte disse Bink og istedenfor de vilde Kampe, i hvilke Dyrenes Heste udsolde deres fulde Kraft og Hurtighed, at udfinde Midler, hvorved vi paa en praktisk og for os nyttig og fordelagtig Maade ville blive istand til at bevare og yderligere at udvikle disse Egenstaber.

Fra den fjerneste Oldtid lige indtil de allerfjæreste Tider, saavel iblandt civiliserede som ukultiverede Nationer, se vi, at de Bink, Naturloven giver os i Hænder, have dels været instinktmæssig benyttede, dels under Benyttelsen ere blevne udviklede med en Klogt og Skarpsindighed, der er

*) Bourgelat er Stifteren af de første Veterinærskoler i Frankrig og har opnaaet europæisk Berømmelse som Staber af Hestens Forretter.

bleven belønnet med, at vedkommende Landes Hesteavl har indtaget en fremragende Plads. Allerede i Grækernes og Romernes Tider anvendte man Hurtighedsprøver, og vare de end mere at betragte som Folketorlystelser, levede de dog allerede dengang til at erkjende, at visse Racer havde Fortrin for andre. Maurerne forsatte i Spanien Dveller med deres Heste, hvis Berømmelse vedligeholdte sig i Aarhundreder. I Middelalderen afholdt man vel ikke egentlige Kraft- og Hurtighedsprøver, fordi Bæddeløb bleve ansete for hedenste Skikke og derfor forbudne, men man opdrættede dog ikke Heste efter deres Ydre alene, men valgte altid Individet til Avl, som i Krige, Turneringer og paa Jagten havde vist, at de vare i Besiddelse af de Egenstaber, der gave dem praktisk Værd. Senere hen i Tiden kom Bæddeløb i Gang i Frankrig paa engelsk Vis, men affaffedes iagen ved Udbruddet af Revolutionen, af hvilken de kun ansaaes for aristokratiske Torlystelser. Imedens man paa Kontinentet lidt efter lidt afveg fra en simpel og naturlig Fremgangsmaade og som Rettesnor ved Balget af Tillægsdyr oversaa Hestens egentlige Værd, vedbleve Araberne og Engländerne at prøve de Heste, de anvendte til Tillæg, og hvor forffjellige disse Nationer end ere hinanden i Sæder, Skikke, Kultur og eiendommelige Landforhold, vandt de dog begge, ved i Hovedsagen at følge et og samme Mittel, et Herredomme over alle andre Nationers Opdrættere, der har afvunget disse ubyre Pengeoffre. Den praktiske Maade, hvorpaa Engländerne gik frem, vakte hos hele Nationen en sand Interesse for Hesteavlens og fremkaldte en Kappelyst imellem Opdrætterne, som var ganske modsat den Stivhed, der gjorde sig gjældende, hvor Præmiesystemet efter Hestens Ydre alene fik Indpas. Ved praktiske Prøver lærte Engländerne at sætte Pris paa gode Tillægsdyr og intet Offer at sty for at anskaffe de bedst mulige, og de lærte ligeledes at vurdere en god Afstamning og derved at indse Betydningen af Stamtaavler, som Lovbestemmelser og Evangemidler ikke kunne fremtvinge, naar Bevidstheden om deres Nytte og Betydning ikke vakktes ved Foranstaltninger, der fremkaldte sand Interesse for Hesteavlens. De engelske Hesteopdrættere lærte at tænke og stole paa sig selv, og de bleve, som den bekjendte Stutterimand Justinus beretter, de bedste Hestekjendere i hele Verden. Naar derfor praktiske Prøver ere hensigtsmæssige indrettede, og naar der til disse knyttes passende Præmier, have vi et sundt Udgangspunkt, fordi vi bygge paa en Naturlov, og Spiren er lagt til at fremkalde en levende Interesse blandt Opdrætterne. En Hingst eller Hoppe, som enten selv har seiret eller leveret et feierligt Afkom, stiger strax i Værdi, ikke alene for Cieren, men for Alle, som interessere sig for Hesteavl og Heste; thi praktiske Prøver give et Resultat, Dyrstuer kun et Skjøn. Den Hingst, som bedækker for en Daler eller to, og ikke har noget andet Stempel paa Dygtighed end en Dyrstuepræmie, stiger aldrig i Handel eller Vandel eller erholder højere Springpenge, og Ingen falder paa at tro, at den nebarver paa sit Afkom den Egenstaber at

blive tilkjendt Dyrstuepræmier, ligesaa lidt som Noget sætter Lid til en Dom, der kun støtter sig til et Skjøn, der varierer med Diebliffets Anskuelser og med de Dømmendes større eller mindre Dygtighed. Ikke heller betales Afkommet efter Præmiehingsle med højere Priser end Afkommet efter andre Hingste, ligesaa lidt som det vækker den mindste Interesse hos Noget, om en saakaldet god Hest er falden efter en Præmiehingsle eller et, hvormod et Par Postheste, om end nok saa ringe af Udseende, som have tillagset en vis Vælsægt i en usædvanlig kort Tid, vække Alles Interesse og Alle erkjendte sig om deres Afstamning. Den bekjendte Stutterihoppe, som i en meget kort Tid løb fra Kjøbenhavn til Frederiksborg, er udødelig i det danske Folks Erindring, hvormod Mindet om en Præmiehingsle, om end smykket med slagrende Vaand og belønnet med Kongepremitter, er udslettet med dens Død.

Den Indsigelse, praktiske Prøver have paa Opdrætterne og, som Folge deraf, paa Hesteavlens Udvikling, er derfor ogsaa anerkjendt af Alle, som i Forbindelse med Sagkundskab have Hesteavlens Fremgang for Die, og den er langt fra overseet af vort Lands Sagkundige og praktiske Mænd. Danmarks Nestor som Hippolog og Veterinær, Neergaard, har flere Steder i sine Skrifter udtalt, at Kraft- og Hurtighedsprøver, der ere ordnede med Forstand og med stadigt Hensyn paa Landets Velfaliteter, ikke alene ville være sande Kraftmaalere til at udforske Hestens Energi og Udholdenhed, men at de tillige ville vække sand Interesse for Hesteavlens hos Mange, som for vare ligegyldige for den. En Mand, hvem man ikke skal beskylde for aristokratiske Forbindelser, Kammerraad Dalgas, som for en Snees Aar siden førte en skarp Pen imod mange af de Ulemper, som fulgte med Indførelsen af Fuldblodsbingste, skriver i sine Erfaringer i Landbruget 1859: „Men ret længe kan det ikke vare, inden man vil indse Nødvendigheden af at sætte Dygtighedsprøver i Forbindelse med vore øvrige Foranstaltninger til Hesteavlens Fremme.“

Jeg skal ikke citere andre danske Forfattere, som staaende have bevist praktiske Prøvers Nytte og Nødvendighed, ikke heller skal jeg nærmere gaa ind paa Englands Historie i hippologisk Retning, hvor rig en Anledning der end kunde være dertil; derimod vil jeg meddele nogle Oplysninger fra et Land, hvis Hesteavl engang stod paa et høit Trin, derpaa sank ned til en Usælsked, som noget nær har været exempellost i Historien, men atter har vidst at hæve sig. Frankrig var i Middelalderen bekjendt for sine udmærkede Heste, men dens Hesteavl undergik senere ligesaa store Omvæltninger som de sociale Forhold. Tilintetgjørelsen af Adelens Magt under Ludvig XIV blev Aarsag til, at de private Stutterier efterhaanden nedslagedes, hvoraf Folgen blev, at Hesteavlens i den Grad gik tilbage, at Regjeringen langt fra, saaledes som tidligere, saa sig istand til i Landet selv at rekonstruere Armeen. Den maatte i dyre Domme indføre Remonter fra Udlandet, og i de sidste Aar under Colberts Ministerium kostede Armeens Re-

montering over 100 Millioner Pivres. Nu oprettedes kongelige Stutterier, der bragte det saavidt, at der i Aaret 1780 holdtes 32000 kongelige Landbestellere. Revolutionen, som kort Tid efter udbrod og gjorde det Princip gjældende, at Hesteavl var en privat Industri, hvori Staten ikke bor blande sig, foranledigede, at alle kongelige Stutterier nedlagdes. Alle Hingste og Hopper bleve solgte, og Stutterieieendommene udskyffede og afhændede. Folgerne af disse voldsomme og uoverlagte Handlinger viste sig snart. De Krige, som førtes i den franske Revolutionsperiode, udkrævede en Mængde Heste, som Landet var langt fra at kunne levere. Lurusheste forsvandt aldeles, Heste til Agerbruget dels manglede, dels bleve med hvert Aar ringere, og hist og her saa man elendige Aarige Føler at gaa drægtige paa magre og forfornede Græssange. Keiser Napoleon, der neppe kan beskyldes for Angloman, indsaa snart det urigtige i det fulgte Princip og baserede derfor strax efter sin Thronbestigelse Hesteavlens Fremgang paa praktiske Prover efter engelsk Monster og lod paany oprette Stutterier. Tidsomstændighederne levede ham imidlertid ikke Tid til at gennemføre de Foranstaltninger, han havde paa-tænkt; hans mange Krige og de fiendtlige Hærs Invasioner i Aarene 1814 og 1815 gavede Hesteavlens Naadefødet. Efter Freden tog Regjeringen sig atter af Hesteavl, og med Englands Exempel for Die begyndte en ny Era for Landets Hesteavl, hvis Udsvikling vi ville stænke et Dieblis Opmærksomhed. (Fortsættes.)

Indlandet.

Christiania. I Storthingets Møder fra 24de til 28de Februar afhandledes Bevillingen til Fremme af Væbningen for Budgetterminen fra 1ste Juli 1860 til 1ste April 1863. Ifølge Forslag fra Krognæs bevilgedes først til Opførelse af en Bro over Dræelv ved Fogaberget, samt til en Wei fra Farve til Fandrem 10,000 Spd., under Betingelse af, at søndre Trondhjems Amt dertil bidrager $\frac{1}{2}$ Part. Dernæst bifaldtes Komitæens Indstilling under Afdeling III. Lit. c. med Hensyn til de der opførte Veianlæg, hvis Omkostninger skulle udbedes af hvad der bliver tilovers af Veifondet, efterat de under Lit. a. og b. opførte Udgifter ere fradragne, i Forbindelse med de i Budgetterminen fra Distrikterne indkommende Bidrag. 1) Fuldførelse af de paa begyndte Veianlæg mellem Laurvig og Porsgrund, der er anslaaet til 25,740 Spd. 2) Fuldførelse af Veianlægget mellem Haugefund i Stavanger og Oen i Søndre Bergenhus Amt, anslaaet til 37,000 Spd. 3) Fuldførelse af Veianlægget mellem Naadsto og Hjelmsund eller Faarsfetten i Gudbrandsdalen, anslaaet til 9,225 Spd. 4) Fuldførelse af Omlægningen af Veien over Tonsaaen mellem Hølskræsten og Tonsbalken i Christians Amt, anslaaet til 20,300 Spd. 5) Fuldførelse af Veianlægget mellem Kolskelven og Moglestu-Bro i Numedal i Buskeruds Amt, anslaaet til 26,644 Spd. 6) Fuldførelse af Veianlægget fra Tula Bro til Gissinger Bæk eller et andet

nærliggende Sted i Opdal i Søndre Trondhjems Amt, hvortil er anslaaet; til at dække Overskriftelse af Beregningssummen i forrige Storthings Bevilling 24,750 Spd., til den sidste Sjerdepart af Anlægget 25,250 Spd., tilsammen 50,000 Spd., under Betingelse af, at Amtskommunen foruden det af forrige Storthing bestemte Bidrag 10,500 Spd. endvidere bidrager 3,500 Spd. eller tilsammen 14,000 Spd. 7) Fuldførelse af Veianlægget fra Badestedet Soggendal til Hovedveien i Stavanger Amt, hvortil er anslaaet 4000 Spd. 8) Veianlægget fra Dorge Bro til Kjeldshus i Lezje i Christians Amt, anslaaet til 17,600 Spd. 9) Veianlægget fra den søndre Ende af Jaeren til Gruvedegaarden i Christians Amt, anslaaet til 37,536 Spd. 10) Omlægning af Kvamskleven i Balderø anslaaet til 26,000 Spd. 11) Omlægning af Rosten i Gudbrandsdalen, anslaaet til 45,000 Spd. 12) Omlægning af Veien mellem Tvedten og Frydensund i Buskeruds Amt, anslaaet til 41,220 Spd. (Fortsættes.)

I Mødet den 6te og 7de d. M. forhandlede Militærbudgetterne (for Armeen og Marineen).

I De 18thingets Møde den 1ste d. M. forfattedes med 56 St. Lagthingets principale Anmærkning om, at Lovbeslutningen om smaa Sjeldsfordrings Inddrivelse skulde henlægges; men de subsidiære Anmærkninger bifaldtes.

Dernæst bifaldtes Indstillingen om Løst og Ladesteds Rettigheder for Strandstedet Sandnæs ($\frac{1}{8}$ Mil fra Stavanger). Efterat 2 Forslag angaaende Løstværnet vare beslattede henlagte, vedtoges følgende Lovbeslutning om Forandring i Værnepligtens lovgivningen: § 1. Saalange de ved Distriktskaptropperne eller deres Reserve ansatte Mandskaber ikke ere fremmede til Tjenstgjoring, henhøre de i Fremtid kun i militære Sager under militær Ret. § 2. Kongen bestemmer, for hvilke Afdelinger af ovennævnte Tropper og deres Reserve, samt under hvilke Omstændigheder de Sager, hvori de henhøre under militær Ret, skulde behandles ved en Jurisdiktion af Landvæbningen. § 3. Det søfarende værnepligtige Mandskab, der undlader nogen af Hensyn til Udskrivningsvæsenet paa buden Anmeldelse om Flytning eller Vortreise, straffes med Bøder fra 1 til 10 Spd., og fra 2 til 20 Spd. om Paagældende reiser til Udlandet. Forsaavidt Noget saaledes har forskyldt Bøder, bliver det at forholde overensstemmende med Lov af 12te Oktober 1857 § 38. Endvidere beslattedes: „Det af Repræsentanten Natvig m. Fl. fremsatte Forslag oversendes Regjeringen, der anmodes om at tage under Overveelse, hvorvidt og paa hvilke Betingelser Medlemmer af „Vænnernes“ religiøse Samfund kunne fritages for Værnepligt.“

I Mødet den 2den bifaldtes Bankkomitæens Indstilling angaaende Bankens Styrelse med 49 mod 37 St. Denne Indstilling lod saaledes: „Den kongelige Proposition, betræffende Udfærdigelse af Lov, angaaende Forflyttelse af Norges Banks Hovedsæde fra Trondhjem til Christiania, bifaldes ikke. Derefter bleve nogle Repræsentanters Forslag til Forandring i Lovgivningen om Kirker enstemmig oversendte til Regjeringen.“

I Mødet den 3die d. M. bifaldtes Decisionskomitæens Indstilling angaaende Statsregnskabet

for 1856, samt angaaende Dplysningsvæsenets Fonds Regnskaber for 1857.

I Lagthinget behandledes fra 1ste til 5te d. M. Lovbestutningen angaaende Almuskolevæsenet paa Landet. (Mangel af Plads har hidindtil forhindret denne Bestutnings Indtagelse i Bladet.)

— Arne Olsen Kulterstad, der er dømt til Døden for Mord, har igennem Præsten indgivet Ansøgning til Christians Amt om Udsættelse med Dødsstraffens Fuldbyrðelse. Præsten, der antager, at Angjældende for Tiden er meget lidet forberedt til at lide Døden, har anbefalet, at der gives saa lang Udsættelse, som man finder at kunne indbringe.

— Det engelske Underhus har, efter Forslag fra Regjeringen, nedsat Tolden paa Trøst til 1 s. for huggen Last og Splitted og til 2 s. for skaaren Last, Alt pr. Lwad. Disse Toldsatser træde strax i Kraft.

I Frederiksstad har Tiden den 5te d. M. udsat 4 a 5 Gaarde til et Assurancebeløb tilsammen af 730 Epd.

Indberetning angaaende Tilstrækkeligheden af Høsten fra Amtmanden i Hedemarkens Amt af 29de f. M.: Efterat have fra Fogderne modtaget Meddelelser angaaende Tilstrækkeligheden for Behovet af forrige Aars Vølling, skal jeg herved indberette, at Hedemarkens Fogderi er vel forsynet med Kornvarer og Poteter og allerede har afsat betydelige Kvantiteter, samt at søndre Østerdalens, Solør og Vinger og Ødalens Fogderier overhoved antages at have baade Korn og Poteter i tilstrækkelig Mængde for Behovet; enkelte Distrikter, saasom Namodt, Trysøl og Vinger, vil paa Grund af deres betydelige Tommerdrift, dog tiltrænge endel Tilførsel af Korn; det sidste dog meget mindre end i almindelige gode Aar. Nordre Østerdalen, en væsentlig Del af Norddalen indtaget, vil derimod som sædvanlig behøve Forsyning af endel af det Korn, som forbruges ved Eiden af Almuens almindelige Næringsmidler og Fødevarer. Det samme gjælder med Hensyn til Poteter, hvoraf dog enkelte Bygder i selve Distriktet have noget at afsætte til de Trængende. Poteteskydom har, saavidt man har erfaret, ikke grebet om sig i Opbevaringsstederne. Høavlen er i de fleste Distrikter ikke i og for sig tilstrækkelig til Foderbehovet, men Mangel heraf antages dog ikke at vilde blive trykkende, talsfald hvis Vinteren ikke bliver alfor lang, da Halmforraadet er temmelig stort og den rige Potetesaal samt Korn væsentlig bøder paa hvad der mangler i Hø. Forsaavidt angaar de nordligste Distrikter af nordre Østerdalen, da afsættes derfra en Del Hø til søndre Østerdalen, men ogsaa i disse antages Fodermangelen at være mindre, end i sædvanligt Aar.

Fra Amtmanden i Romsdals Amt skrives den 27de f. M.: Sjænt Kornavlingen, hvad Kvantiteten angaar, neppe naaede op til et Middelsaar, har Kvaliteten dog paa de fleste Steder vist sig at være ret god; det antages derfor, at Distriktet laar ikke vil tiltrænge at kjøbe synderligt mere Korn, end i sædvanlige Aaringer. Høavlingen var idetbetaget saare mislig over hele Amtsdistriktet, og sjænt der forrige Aars Høst paa Grund deraf nedslagedes ikke ubetydeligt Kvæq er det dog at befrygte, at man,

selv om en tidlig Vaar skulde indtræffe, gaar en bedrøvelig og almindelig Fodermangel imøde. Potetesavlingen maa anses for god og antages nogenslunde tilstrækkelig for Behovet. Over Forraadens Heds klages kun fra ganske faa Steder.

Fra Amtmanden i Nordre Trondhjems Amt skrives den 27de f. M.: Angaaende Udsættelse af sidste Høst for Nordre Trondhjems Amtsdistrikts Bedkommende, giver jeg mig den Ære tjenstligt at indberette, at Høavlingen, naar undtages enkelte af de øverste Fjeldbygder, hvor samme slog godt til, har været temmelig ringe, hvorfor det befrygtes, at Fodermangel paa mange Steder vil indtræde til Foraaret, naagt det temmelig rige Halmudbytte noget vil bidrage til at afhjælpe samme. Afkastningen af Korn antages derimod overhoved at være baade god og tilstrækkelig for Behovet, og endog at maatte afgive et ei ubetydeligt Overskud til Udførsel; hvorved Fogden i Stor- og Verdal har opgivet, at Overskudet, især af Havre, har vist sig mindre end man ved Kornets Indhøstning antog. Den i min Indberetning af 24de Oktober sidstleden omhandlede Sygdom paa Poteterne, synes ikke at have i Kjøeldderne udviklet sig i den Grad, man under Optagningen befrygtede; hvorfor det antages, at Forraadet af Poteter i det Hele vil blive tilstrækkelig for Distrikts Høstbrug, naagt samme paa flere Steder skal have taget Skade af Frost. Der vil dog formentlig til Foraaret, især i Stor- og Verdalens Fogeddistrikter, blive stor Østerspørgsel om gode og paalidelige Sættepoteter.

Udlandet.

England. Lord Russell har den 1ste d. M. indbragt Reformbilledet i Parlamentet. Han erklærede, at den østerrigske Gesandt har benægtet, at Østerrig har indgaaet en Alliance med Rusland. Times af 2den Marts og Morningpost badde den Del af Napoleons Frontale, der angaar Savoyen, og Times mener, at den med ringe Modifikation ogsaa kunde anvendes med Hensyn til den vestre Rhinbred.

Følge senere Efterretninger skal den til Middelhavet afgaaede engelske Kanalskade et have flendelige Hensigter mod Spanien; men blot aflose Admiral Fanshaws Eskadre, som for en Maanedstid siden afgik til Malta.

Frankrig. Keiser Napoleon har ved Kammerets Nabning udtalt sig saaledes: Endnu har det været umuligt at gennemføre Villafrancetraktaten; forskjellige Kombinationer ere bragte i Forslag; Sardiniens har faaet det Raad at gaa ind paa Østerrig om Tilslutningen; men samtidig har man værniet om Toscanas Selvstændighed og i Principet hævdet Pavens Rettigheder. Dannelsen af et nyt Norditalien gjør det til en Nødvendighed for Frankrig at fordrø de tilgrændsende Alpegne for egen Sikkerheds Skyld. Frankrig vil indsertid ikke besætte Landet og derved muligvis fremkalde en Insurrektion; men forelægge Stormagterne Spørgsmaalet. Det italienske Spørgsmaal er forhaabentlig sin Røst.

ning nær, Fredens Aldsalder vil vende tilbage, Alleen er allerede reduceret til 150,000 Mand, og Afslutningen af Handels-Traktaten med England befæster Alliancen med dette Land.

Italien. Morning Herald af 1ste Marts beretter fra paalidelig Kilde, at Kongen af Sardinien d. 26de f. M. i Milano har modtaget en Depesche fra den franske Udenrigsminister Thouvenel, hvori det hedder, at Keiser Napoleon paa ingen Maade vil tilskede Toscanas Inkorporation, men at han derimod giver sit Minde til Parmas, Modenas og Romagnaens Indlemmelse mod Afstaaelse af Savoyen.

Fra Rom telegraferes den 28de f. M., at Kardinalkollegiet har udtalt sig for, at Kirkestatens Udelighed (Integritet) ikke er noget udelukkende politisk Spørgsmaal.

Breve fra Rom til Paris bekræfte, at Kongen af Sardinien har tilkjendegivet Paven, at han sandsynligvis vilde se sig nødsaget til at besætte Mar-kerne og Nonbrien, da Befolkningen fordrer Indlemmelsen. Paven har truet med Ekkommunikation.

Florents den 1ste Marts. Toscanas Bølgere ere sammenkaldte til den 11te og 12te Marts, for ved en hemmelig Afstemning at afgjøre, om Indlemmelsen i Sardinien skal finde Sted, eller der skal oprettes et selvstændigt Kongerige.

Amerika. Amerikanske Postere have bragt Efterretninger om store Guld- og Sølv-Opdagelser i Kalifornien; da de imidlertid vare temmelig ubestemte, lagde man ikke videre Vægt derpaa. Nu meddeler Times, at disse Beretninger gjentages fra troværdige Kilder, og at der neppe synes at kunne være Tvivl om, at der i Kalifornien er fundet Sølvminer af betydelig Værdi. De skulle være beliggende i Nærheden af West-Utahs Territorium, og deres Afstand fra San Francisco i nordvestlig Retning er omtrent 300 engelske Mil; Rejsen dertil fra den nævnte Stad gjøres paa 3½ Dag. Minerne bleve fundne af Guldgraverne i Begyndelsen af August forrige Aar og skulle være lette at bearbejde. Til San Francisco er der ankommet 50 til 60 Tons af Ertsen, der har en Værdi af 5 a 600 indtil 1000 Pstr. pr. Tons. Endel af Ertsen vil blive smeltet i San Francisco, men man mente, at noget vilde blive sendt til London. Et Bankforhus, Gensch & Co., har erklæret sig villige til at forskyde 20,000 Pstr. paa 50 Tons, som det vil affænde til Europa. „Saalænge Vinteren varer,“ siger Beretningen, „kan der kun bringes lidt Erts over Bjergene. Men næste Aar vil Verden forkaufes over det Velob, som vil komme fra disse Miner.“

Dampapparat tilsalgs.

Paa Fogedgaarden Haug i Allensaker staar et Dampapparat af Stanleys Konstruktion til Dampning af Kreaturfoder tilsalgs. Med Apparatet, der kun er benyttet i 2 Vintre, følger de dertil hørende Anledninger. Liebhabere bedes at henvende sig til Agronom Landmark, der bor paa Stedet og som paa Forlangende giver nærmere Dplysning.

Landsted.

Landstedet Marienborg, lige udenfor Trondhjem Bygrændse, ved den ny Chaussé og Nid-elven, er underhaanden tilsalgs. Hovedbygningen, indrettet til Vinterbolig og vel vedligeholdt, indeholder 7 Værelser foruden en Havestue og Kjøstuen med Konfur, samt 2 Kvistværelser; desuden er der Stabur, Stald og Fjøs til 2 Heste og 2 Kjør, øvrige ydre Befvemmeligheder samt Tjenerstue. Haven, hvori forskellige Slags Frugttrær, er ca. 2 □ Maal stor, men kan ved et tilflodende Stykke opdyrket Jord udvides til det dobbelte Areal. Til Eiendommen hører en lige ved Gaarden beliggende skovbevoret D, hvortil fører en nyopbygget Bro, en temmelig lang Strækning langs Elven med Ret og Afgang til Væresteri; denne Strækning tilligemed Den udgjør omtrent 9 □ Maal. Stedet egner sig fortrinnsvis til offentlig Forlystelsessted, saavel paa Grund af dets Beliggenhed, som og ved den bekjendte Anledning til et større Have- og Park-Anlæg. Bygningerne ere asfurerede i den almindelige Brandassé for 2010 Spd. Liebhabere behage at henvende sig i frankerede Breve til Kjøbmand Carl Arenh i Trondhjem.

Stov til Udbugt.

En stor Stov, ¼ Mil fra Christiania, hvori kan hugges en betydelig Del Sagtømmer samt flere tusinde Favne Ved, er tilsalgs til Udbugt. Lige ved Stoven er et godt Sægbrug. Reflekterende behage at nedlægge Billet mærket „Stov til Udbugt“ i Morgenbladets Expedition.

Forpagtningssauktion.

Onsdagen den 14de Marts forstkommende Kl. 10 Formiddag bliver efter Forlangende af Overretsagfører J. Petersen en offentlig Auktion afholdt paa hans Eiendom St. Croix i Glemminge Thinglag af Skyld 4 Daler 3 Ort 8 Skilling, til Forforpagning af denne Eiendom paa 1 er et Aar, enten samlet eller i Parceller, samt paa Konditioner, der erfares under Auktionen, hvortil Lyshavende indbydes.

Tune Sorenstriverkontor, den 3die Marts 1860.
Blom.

Auktion.

Lørdagen den 24de Marts forstkommende, Kl. 3 Eftermiddag, bliver, efter Rekvistion fra Rand. jur. H. Bergeland, offentlig Auktion afholdt paa hans Gaard, Matr.-No. 35, Lobe-No. 68, Bingen vejre, af Skyld 7 Daler 2 Ort 18 Skilling, med Herligheder og Rettigheder, beliggende i Sørums Thinglag, til Forforpagning af denne Eiendom paa 5 Aar. Skulde antageligt Bud ikke erholdes, vil Gaarden ved samme Auktion blive optraadt til Bort salg, og i saa Fald selges Løsøre, Gaardsredskaber og Furage m. m. Eiendommen, der er godt brugt og velbebygget, har en smuk Beliggenhed ved Glommen. Saavel Forpagtningssom Salgskonditionerne erfares hos Rekvirenten, der boer paa Gaarden.

Nedre Romerikes Sorenstriverkontor, 3die Marts 1860.
F. Krohg.

Gaardbregnskab for den norske Bønde med et sammenhængende 5aarigt Regnskab over navngivne Gaard

af
Schroder,
er udfkommen.

Udenbys Subskribenter og Subskribentsamlere
anmodes om i betalte Breve at indsende Betalingen
for Bogen, 30 β , samt Pakkepostomkostninger,
forsaavidt den ei kan afleveres til Kommissiøner
i Christiania. Det formeget Indbetalte tilbage-
sendes med Bogen.

Adresse: Schroder paa Voll i Berum.

Subskriptionen er standset og Bogladeprisen
36 β .

Christiania Kornpriser.

Indenlandst

Hvede, 3 $\frac{1}{2}$ a 5 Spb. Intet solgt.
Rug, 16 $\frac{1}{2}$ a 17 $\frac{1}{2}$.

Bog, 12 $\frac{1}{2}$ a 12 $\frac{1}{2}$ a 3 $\frac{1}{2}$ Spb.
Savre 8 $\frac{1}{2}$ a 9 $\frac{1}{2}$ a 12 $\frac{1}{2}$.

Udenlandst

Rug ostersøst 4 Spb. 12 β .
Rug dansk 19 $\frac{1}{2}$ a 19 $\frac{1}{2}$ a 12 β .
Bog 2radt 17 $\frac{1}{2}$.
Erter 4 $\frac{1}{2}$ Spb.
Hvede 5 $\frac{1}{2}$ Spb. a 6 Spb.

Christiania Fiskepriser.

Sild, Klobmd. 6 a 6 $\frac{1}{2}$ Spb. pr. Lb.
Sild, stor Mid. 5 a 5 $\frac{1}{2}$ Spb. pr. Lb.
Sild, smaa do. 4 $\frac{1}{2}$ a 5 Spb. pr. Lb.
Sild, stor Christ. 3 $\frac{3}{4}$ a 4 Spb. pr. Lb.
Sild, smaa do. 12 $\frac{1}{2}$ pr. Lb.
Storset 1 Spb. a 1 Spb. 12 β pr. Bog.
Middelsel 3 $\frac{1}{2}$ a 4 $\frac{1}{2}$ pr. Bog.
Smaaet 3 $\frac{1}{2}$ pr. Bog.
Rødstjer 8 $\frac{1}{2}$ pr. Bog.

Følgeblad til Skilling-Magazinet.

Meteorologiske Jagttagelser

paa Christiania Observatorium.

1860. Februar.	Barometerstand i franke Lin. ved 0°.			Temperatur i Styggen. R.			Veirbemærkning.
	Kl. 7 F.	Kl. 2 E.	Kl. 10 E.	Kl. 7 F.	Kl. 2 E.	Kl. 10 E.	
1	331.8	332.5	333.7	- 6.5	- 4.5	- 2.0	Lyst. Lidt Sne. NO.
2	34.9	36.6	38.3	- 2.2	- 1.6	- 6.3	Sne. Klart Vst. NO-NW.
3	38.5	38.0	35.2	- 8.2	- 5.2	- 4.0	Blandet NNO.
4	31.2	30.3	30.1	- 2.1	+ 2.8	- 2.6	do. N.
5	27.5	25.5	24.3	- 3.8	+ 0.3	- 2.8	do. NNO-SSW.
6	21.4	23.4	27.5	- 2.5	- 3.2	- 5.5	do. Lidt Sne. S-NW.
7	30.0	30.6	30.6	- 10.9	- 4.2	- 8.3	do. NNO
8	30.4	30.6	31.5	- 10.6	- 4.4	- 11.5	Lidt Skyet. NO.
9	32.2	32.7	33.0	- 12.0	- 8.2	- 9.7	Tem. klart, Laage. NO-OSO.
10	33.0	32.7	32.7	- 11.9	- 8.0	- 11.0	Laage. Blandet. NNO.
11	34.8	36.7	40.0	- 12.3	- 9.9	- 15.1	Klart. OSO-NO.
12	42.3	43.4	44.7	- 17.2	- 9.4	- 12.7	do. NO.
13	44.9	44.6	43.8	- 15.3	- 7.8	- 11.3	do. NO.
14	41.8	40.4	38.9	- 11.2	- 3.8	- 6.5	Skyet. NNO.
15	36.9	35.1	34.7	- 3.0	+ 1.3	- 0.0	Tem. klart. NO-NW.
16	37.6	39.4	39.6	- 0.2	- 0.5	- 8.2	Blandet. N.
17	38.3	37.2	37.0	- 8.8	- 4.3	- 4.9	do. NO.
18	37.0	35.4	32.0	- 3.2	+ 0.9	- 0.1	Tem. skyet. ONO-SSO.
19	26.6	23.8	22.9	- 0.4	+ 1.5	+ 0.9	Lyst. Lidt Regn og Sne. S-NW.
20	23.9	27.7	30.1	- 1.3	- 5.3	- 6.9	Sne. NNW-S-N.
21	32.1	33.5	35.6	- 11.1	- 7.1	- 12.5	Tem. klart. NO-OSO.
22	36.9	37.4	37.6	- 10.0	- 6.9	- 6.2	Lyst. N.
23	37.3	37.8	38.7	- 5.3	- 0.9	- 3.3	Blandet. SSO-NNO.
24	38.8	38.9	39.2	- 1.3	+ 1.6	- 1.8	Skyet. S.
25	39.2	38.9	38.1	- 2.1	+ 0.3	- 2.0	do. SW-SSO.
26	36.4	34.8	31.9	- 2.1	- 1.3	- 2.7	Lyst. Sne. SSO.
27	27.5	26.0	26.3	- 3.1	- 0.8	- 1.2	Sney stærkt. NNO-NNW.
28	26.6	27.2	27.7	- 2.2	+ 0.8	- 4.3	Lidt Sne. NNW-SW.
29	29.7	31.3	33.9	- 7.3	- 0.3	- 5.2	Tem. klart. NNO.

Regnhøden = 8,17 Linier.

Christiania.

Trykt og forlagt af W. E. Fabritius.